

Digitálna priepasť medzi generáciami je stále hlboká (tlačová správa)

Inštitút pre verejné otázky
Baštová 5, 811 03 Bratislava
tel.: +421 2 5443 4030
email: ipa@ivo.sk
www.ivo.sk

Inštitút pre verejné otázky (IVO) predstavil v Bratislave výsledky projektu Digitálna priepasť v generačnej optike ako ďalšie pokračovanie reflexie aktuálnych vývojových trendov a problémov v oblasti informatizácie spoločnosti. Projekt bol realizovaný **vďaka podpore Nadačného fondu Slovak Telekom pri Nadácii Pontis a Nadačného fondu Accenture pri Nadácii Pontis.**

Reprezentatívne výskumy IVO realizované medzi rokmi 2005 – 2013 potvrdili, že **Slovensko nadobúda charakter digitálne rozdelenej spoločnosti.** Jedným z jej typických prejavov sú medzigeneračné rozdiely. Trend informatizácie spoločnosti, pre ktorý je typická dynamická zmena a rastúca sofistikovanosť, nestíha dobiehať najmä staršia generácia – tzv. Baby Boomers, a to aj napriek dokázateľnému zlepšeniu v posledných rokoch. Z hľadiska potláčania vzájomného odcudzenia, ktoré je pre generačné vzťahy charakteristické, je o čosi priaznivejšia situácia medzi mladou – miléniovou generáciou a generáciou ich rodičov – tzv. generáciou X. V skúsenostiach i zručnostiach sú totiž obe generácie oveľa bližšie, ako je tomu v porovnaní s generáciou ich starých rodičov. Napríklad, **kým medzi mladou generáciou nachádzame až 89 % takých, ktorí majú skúsenosti s využívaním moderných infotechnológií, medzi generáciou ich rodičov je to 71 % a medzi generáciou starých rodičov len 35 %.**

Výrazné medzigeneračné rozdiely sa prejavujú aj v odlišnom tempe rastu úrovne digitálnej gramotnosti. Kým miléniová generácia dosiahla za takmer desaťročie vysokú úroveň digitálnych zručností, generácia ich rodičov len strednú úroveň a generácia ich starých rodičov ešte stále „bojuje“ s početnými problémami pri využívaní hardvéru, softvéru či širokého spektra elektronických služieb. **Zatiaľ čo generácia rodičov je v digitálnych zručnostiach v porovnaní s miléniovou generáciou horšia len o 28 %, generácia starých rodičov až o 70 %.** „Do hry vstupuje viacero faktorov, akými sú napr. dostupnosť počítačov, internetu či možností, ako digitálnu gramotnosť nadobudnúť a rozvíjať, úroveň vzdelania, schopnosť učiť sa, vonkajšia a vnútorná motivácia, životný štýl či všeobecné postoje k modernej technike súvisiace s hodnotovým systémom – teda tým, akú dôležitú úlohu v živote človeka moderná technika zohráva,“ hovorí autor projektu Marián Veľšic.

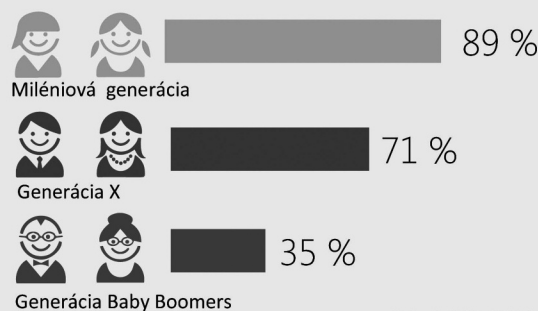
Digitálna gramotnosť je pritom podľa špičkových odborníkov nevyhnutnou a kritickou súčasťou konkurenčnej schopnosti každej krajiny. „Praktické skúsenosti z práce pre našich klientov, ktorými sú popredné firmy z celého sveta, nás presvedčajú, že dnes už **každý biznis je digitálny biznis a každý zákazník je digitálny zákazník.** Zariadenia a dáta sú tak prepojené a digitalizované, že už nemôžete veriť ani vlastnej chladničke, či sa nestane súčasťou hackerského útoku po dohode so zavírenou mikrovlnkou,“ upozorňuje v tejto súvislosti Peter Škodný, generálny riaditeľ spoločnosti Accenture pre strednú a východnú Európu.

Jednou z príčin medzigeneračnej digitálnej priepasti je odlišná vnútorná motivácia a vonkajší spoločenský tlak. Výskumné zistenia ukázali, že miléniovú generáciu najvýraznejšie motivuje škola a prostredie ich rovesníkov. Na druhej strane výrazne vzrástla aj skúsenosť mladej generácie s požiadavkami trhu práce na digitálnu gramotnosť, s ktorými sa stretlo až 65 % z nich.

Potvrdzujú to aj slová šéfa Accenture: „Aj my sami ako firma sme významne a intenzívne investovali do vlastnej špičkovej digitálnej gramotnosti, aby sme našim renomovaným klientom prinášali komplexné digitálne stratégie, služby a riešenia, ktoré im umožnia uspieť na vysoko konkurenčnom a radikálne sa meniacom trhu. Aj vďaka tomu na Slovensku i naďalej vytvárame **množstvo pracovných príležitostí v oblasti služieb s vysokou pridanou hodnotou, na ktoré sa nám hlásia najmä mladí a digitálne vysoko gramotní kandidáti,**“ potvrdzuje Peter Škodný.

Udržanie si zamestnania, hľadanie nového zamestnania, rozbiehanie podnikania či živnosti, modernizácia na pracovisku či zmena pracovného zaradenia, to všetko je tiež silným hnacím motorom adaptácie pre generáciu X. Už v roku 2005 takmer polovica (47 %) týchto ľudí získala svoje digitálne zručnosti vďaka požiadavkám trhu práce. Naopak, na takéto vonkajšie podnety najmenej reaguje generácia Baby Boomers.

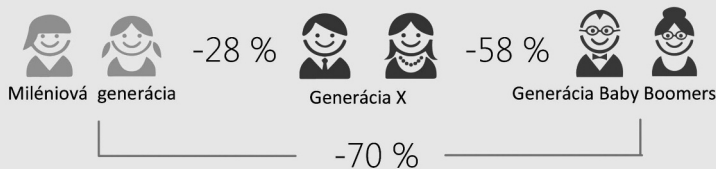
Skúsenosti s informačno-komunikačnými technológiami

Zdroj: IVO, 2014

Rozdiely v úrovni digitálnej gramotnosti

(o koľko % je digitálna gramotnosť horšia voči mladšej generácii)

Zdroj: IVO, 2014

Tá skôr podlieha vplyvu najbližšieho sociálneho prostredia, ako je rodina, priatelia alebo známi. Zároveň je však generáciou, ktorá informačné technológie vo svojom živote najväčšmi odmieta. Za posledné dva roky sa v tejto oblasti vôbec nič nenaučilo až 92 % z nich.

Odlišné je tiež vnímanie informačných technológií. **Pre mladých predstavujú IKT nielen spôsob sebakomunikácie a seberealizácie, ale aj generačného vyhranenia.** Komunikácia s rovesníkmi cez sociálne siete, chatovanie, streaming médií, on-line gaming, e-shopping – to všetko je „cool“. **Naopak generácia ich rodičov vníma moderné technológie skôr ako nástroj, ktorý im pomáha udržať si zamestnanie a plniť každodenné povinnosti.** Ich postoj je teda viac pragmatický až utilitárny. Napokon **pre Baby Boomers sú počítače, smartfóny, tablety, internet a jeho služby niečím, čo ovládajú ich deti a vnuci, ale oni sami sú už (podľa vlastných slov) na to „príliš starí“.** „Zatiaľ čo pre miléniovú generáciu predstavujú IKT prirodzenú súčasť ich života a pre generáciu X zväčša životnú nutnosť, tak pre generáciu Baby Boomers (vo väčšine prípadov) zbytočnosť,“ dodáva analytik IVO Marián Veľšic.

„Z perspektívy internetového a telekomunikačného operátora vnímame rozdiely v tom, ako rôzne skupiny používateľov pristupujú k novým technológiám. Pokým **staršia generácia má istý prirodzený rešpekt pred informačnými technológiami, mladí ľudia ich už vnímajú ako svoju principiálnu súčasť, z čoho vyplýva aj určitá bezstarostnosť pri používaní a zdieľaní všetkého nového.** Dlhodobá sa preto snažíme pracovať najmä s deťmi a ich rodičmi, aby si osvojili zodpovednosť na internete či v mobilnej komunikácii, a tak sa dokázali brániť pred nástrahami súčasnej digitálnej doby,“ hovorí Tomáš Palovský, hovorca pre technológie a siete spoločnosti Slovak Telekom.

S medzigeneračnou digitálnou priepasťou treba ešte nejaký čas rátať. **Je ale pravdepodobné, že v dlhodobom horizonte nebudú rozdiely medzi generáciami také príkre ako dnes.** Na jednej strane sa rodí a **vyrastá generácia, pre ktorú budú moderné infotechnológie prirodzenou súčasťou ich života.** Na druhej strane, sama **spoločnosť vytvára čoraz intenzívnejší tlak na digitálne zručnosti v rôznych sociálnych prostrediach a oblastiach.** Napríklad v školstve povinným vyučovaním informatiky a nasadzovaním digitálnych technológií do vzdelávacieho procesu, v oblasti trhu práce zmenou tradičnej ekonomiky na ekonomiku založenú na znalostiach a informáciách, v oblasti komerčných služieb prechodom na e-služby a elektronickú komunikáciu s klientmi, či v oblasti verejnej správy zavádzaním služieb e-governmentu.

Marián Veľšic, Ph.D.

e-mail: marian@ivo.sk

(Inštitút pre verejné otázky, Bratislava)

Detailné výsledky projektu nájdete vo výskumnej štúdii **Digitálna priepasť v generačnej optike** na www.ivo.sk, alebo si ju môžete stiahnuť do svojho mobilného zariadenia pomocou naskenovania QR kódu.